

O'zbekiston Respublikasi
Ichki ishlar vazirligi nashri

Vatanga va xalqqa sadoqat bilan xizmat qilish – oliy burchimiz!

2022-yil

24-fevral

payshanba

№ 8 (4546)

Postda На посту

Gazeta 1930-yil 12-maydan chiqa boshlagan

Web-site: www.postda.uz

E-mail: info@postda.uz

ХАВФСИЗ ЙЎЛ –

ОСОЙИШТА КУН ВА ЯНГИ ҲОЯЛАР МУҚАДДИМАСИ

Президентимиз раислигида 11 февраль куни йўлларда инсон хавфсизлигини таъминлаш чора-тадбирлари юзасидан ўтказилган видеоселектор йиғилишида ўта муҳим ва кечиктириб бўлмас мавзу — йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш масаласи муҳокама қилинди.

Жумладан, давлатимиз раҳбари бу соҳадаги тизимли муаммоларни танқид қилиб, уларнинг ечими бўйича устувор йўналиш ва долзарб вазифаларни белгилаб берди.

2—3

Ҳафта қаҳрамони

ЗИЙРАК, ЧАҚҚОН ВА НИГОҲИ ЎТКИР

ЙПХ ходими қидирувда бўлган шахсни аниқлади

Тошкент шаҳридаги «дарвоза»лардан бири – «Шарқ» мунтазам ЙПХ маскани. Ички ишлар органлари ходимлари ҳар бир транспорт воситасини «рентген»дан ўтказишяпти.

Мунтазам ЙПХ масканига бириктирилган шаҳар ИИББ ЙХБ ЙПХ бригадаси 5-батальони ЙПХ инспектори, сержант Нуриддин Досимов давлат рақам белгиси бўлмаган «Tracker 2» русумли автоуловни тўхтатди. Шубҳали кўринган ҳайдовчи, 1990 йилда Навоий вилоятида туғилган фуқаро У. М. муқаддам Жиноят кодексининг 168-моддаси 3-қисми билан айбланиб, ҳозир қидирувда эканлиги планшетдаги «АБД» тизими орқали аниқланди. Тегишли ҳужжатлар расмийлаштирилиб, у Бектемир тумани ИИОФМБга олиб бориб топширилди.

8

Ислоҳот

ХАВФСИЗ ЙЎЛ – ОСОЙИШТА КУН

(Давоми. Бошланиши 1-бетда.)

Соҳадаги муаммо ва камчиликларни зудлик билан бартараф этиш, белгиланган вазифаларни амалга ошириш борасида қандай чора-тадбирлар кўриладигани юзасидан Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазири, генерал-лейтенант Пўлат БОБОЖОНОВга саволлар билан мурожаат қилдик.

— Таъкидлаш жоизки, ўтган даврда йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш соҳасига бир қатор замонавий иш услублари ва инсон омилини чекловчи рақамли технологиялар жорий этилди, — деди П.Бобожинов. — Масалан, фуқаролар билан бевосита мулоқотни чеклаш учун ходимларга планшетлар, бодикамералар тарқатилди ва қоидабузарликларни электрон тарзда расмийлаштириш амалиёти йўлга қўйилди.

- Йўлларга 367 та радар ва 1584 та видео-камера (шундан 430 таси қоидабузарликни аниқловчи) ўрнатилди. Жумладан, Тошкент шаҳридаги 111 та чорраҳага 1020 та видеокамера ўрнатилиб, шаҳар ИИББнинг ситуацион марказига интеграция қилинди. Фуқароларга қулайлик яратиш учун давлат хизматлари марказларида ҳайдовчилик гувоҳномасини янгисига алмаштириш, автомашина ойналари тусини ўзгартириш учун рухсат берилди. Ҳайдовчилардан имтиҳон олиш жараёнини жамоатчилик томонидан, шу жумладан, интернет тармоғи орқали кузатиш имконияти яратилди.

Бундан ташқари, хусусий тадбиркорларга автомобилларни техник кўрикдан ўтказиш фаолиятини юритиш ва ўз ҳисобидан йўлларга радар ўрнатиш учун рухсат берилди.

Тизимда коррупция ҳолатларининг олдини олиш мақсадида 4 мингдан ортиқ ходим аттестациядан ўтказилди, охириги 3,5 йилда йўлларда хизмат олиб боровчи йўл-патруль хизмати ходимларининг деярли 70 фоизи тўлиқ алмаштирилди. Фуқароларнинг оворагарчилиги олдини олиш учун 31 та ИПХ маскани қисқартирилди.

Лекин таҳлиллар ва ўрганиш натижалари мазкур соҳада бир қатор муаммолар мавжудлигини кўрсатмоқда. Очiq тан олиш керак, бугунги кунда йўлларда фуқаролар учун хавфсиз шароит яратиш,

ҳайдовчиларни тайёрлаш ва ҳаракатланиш маданиятини шакллантириш борасидаги ишлар талабга тўлиқ жавоб бермайди. Хусусан, ҳар йили йўлларимизда 10 мингтагача автоавария содир этилмоқда. Бунинг оқибатида ўтган йили 2,5 мингга яқин киши бевақт ҳаётдан кўз юмди, 9 мингдан ортиқроғи турли даражадаги тан жароҳати олди.

Бундай йўл-транспорт ҳодисаларига асосан ҳайдовчиларни ўқитиш сифати, қоидабузарларга нисбатан жазо чоралари етарли эмаслиги, ҳайдовчилар йўл ҳаракати қоидаларига қасддан амал қилмаслиги, шунингдек, йўл инфратузилмасидаги камчиликлар сабаб бўлмоқда. Қонун-қоидаларни менсимаслик шу даражага бориб етганки, ҳатто 13 мингдан

ташрифи чоғида берган топшириғи асосида ўтган даврда дастлаб Жиззах вилоятида, сўнгра республиканинг бошқа ҳудудларида жами 380 та умумтаълим мактабида йўл ҳаракати қоидаларини ўқитиш бўйича махсус синфхоналар, 167 та мактабда йўл ҳаракатини ўргатиш майдончалари ташкил этилди. Мазкур шароитлардан фойдаланиб, мактабларда ўқувчиларга йўл ҳаракати қоидалари бўйича зарурий тушунчалар берилмоқда, йўлларда ўзини хавфсиз тутиш кўникмаси шакллантирилмоқда. Лекин бу ишлар билан республикадаги фақат 4 фоизгина мактаб қамраб олинган, холос.

Бу борада кенг жамоатчилик фикри ўрганилиб, бир қатор таклифлар ишлаб чиқилди. Биринчи босқичда

зиёд фуқаро ҳайдовчиликлари гувоҳномаси бўлмайд туриб, яна маст ҳолда транспорт воситасини бошқарган.

Аварияларнинг 20 фоизи тезликка риоя қилмаслик, 25 фоизи йўллардаги камчиликлар, 47 фоизи пиёда иштирокида, 10 фоизи ҳайдовчилар тажрибасизлиги, 8 фоизи қарама-қарши йўналишга чиқиб кетиш, 6 фоизи велойўлак бўлмагани оқибатида содир этилган.

Юқоридаги таҳлиллар йўл-транспорт ҳодисаларининг салмоқли қисми пиёдалар, айниқса, болалар иштирокида содир этилаётганини кўрсатмоқда. Бунинг оқибатида ўтган йили 965 пиёда, жумладан, 263 бола вафот этган.

— **Айнан болалар иштирокидаги йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш борасида қандай ишлар амалга оширилмоқда?**

— Президентимизнинг 2019 йилда Жиззах вилоятига

қилиш юзасидан тушунтириш-тарғибот ишлари йўлга қўйилади. Бунда Норвегия, Германия, Нидерландияда бўлгани каби жамоат транспорти ва велосипедлардан кўпроқ фойдаланишни аҳолига таъсирчан тарзда тушунтиришга алоҳида эътибор қаратилади. Албатта, бунинг учун жамоат транспорти имижини кўтариш, велойўлаклар ташкил этиш, йўл инфратузилмасини яхшилаш бўйича ҳокимликлар, Автомобиль йўллари қўмитаси, Транспорт вазирлиги билан бирга маҳаллаларда иш олиб боришимиз керак бўлади.

— **Йиғилишда йўллар инфратузилмасидаги камчиликлар ҳам танқид остига олинди. Мазкур муаммоларни бартараф этиш учун қандай чора-тадбирлар кўриш керак?**

— Автоавариялар таҳлили ўтган йили ҳар бешинчи йўл-транспорт ҳодисаси йўлларда муносиб инфратузилма ва хавфсиз ҳаракатланиш учун зарур шароитлар яратилмагани сабабли содир этилганини кўрсатмоқда. Мазкур йўналишдаги ўрганишлар бугунги кунда бир қатор муаммолар мавжудлигидан далолат беради.

Хусусан, 2248 километр йўлларда қарама-қарши йўналишларни ажратувчи тўсиклар ўрнатилмаган. 3571 километр пиёдалар йўлаги, 2337 километр велойўлак ташкил этилмаган, тартибга солинмаган пиёдалар ўтиш жойларидан 2731 таси ёритилмаган. Шунингдек, 1835 та жойда шовқин чизиқларини чизиш, 2904 та жойда сунъий нотекисликлар яратиш, 750 та светофор ўрнатиш зарурати мавжуд.

- **Бугун йўлларда**
- **200 мингта йўл белгиси етишмайди,**
- **мавжуд 105 мингдан зиёди эса замонавий турдаги йўл белгиларига алмаштирилмаган. Маҳаллий ҳокимликлар ҳузуридаги йўл ҳаракатини ташкил этиш, махсус ўрнатиш ва фойдаланиш бўлинмалари мавжуд эҳтиёжнинг атиги 50 фоизини таъминлаб бермоқда. Хусусан, 2019–2021 йилларда республика бўйича ўрнатилиши лозим бўлган 610 мингта йўл белгисидан 304 минг 775 таси талабга жавоб беради, холос.**

- **Бундан ташқари, биргина Тошкент шаҳрининг ўзида аҳоли гавжум жойларда 25 та ерости ва ер-усти пиёдалар ўтиш жойини қуришга эҳтиёж бор.**

Шунинг учун ҳам видео-селектор йиғилишида муҳим аниқлик — ҳокимликларнинг Махсус эксплуатация-монтаж бўлинмаларини Ички ишлар вазирлиги Йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати таркибига ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилинди. Энди уларнинг фаолиятини замонавий талаблар асосида тубдан такомиллаштиришимиз лозим бўлади.

Йўл белгиларини ўрнатиш ва йўл чизиқлари чизиш фаолияти аутсорсинг асосида хусусий секторга берилади. Мазкур тадбирларни молиялаштириш учун «Хавфсиз йўл ва хавфсиз пиёда» республика ҳамда вилоят жамғармалари ташкил этилади. Шунингдек, йўл белгиларини ишлаб чиқиш соҳасида монополия бекор қилиниб, ушбу тизим тубдан такомиллаштирилади ва соҳада рақобат муҳити яратилади.

Келгусида тартибга солинмаган пиёдалар ўтиш жойларидаги йўл белгилари ва йўл чизиқлари ёруғлик қайтарувчи, яхши кўринадиган материаллардан тайёрланади, уларнинг тунги пайтда ёритиш ва кўриниш даражаси яхшиланади. Бунда жойларга ҳайдовчилар томонидан пиёдаларга йўл бермаслик бўйича қоидабузарликларни қайд этувчи махсус видеокамералар ўрнатилади. Тартибга солинмаган ҳамда хавфли йўлни кесиб ўтиш жойларида пиёдалар томонидан бошқариладиган светофорлар ўрнатиш чоралари кўрилади.

— **Ҳайдовчиларни тайёрлаш тизимини такомиллаштириш учун нималар қилиш керак, деб ҳисоблайсиз?**

— Бу борада Жанубий Корея, Германия, Хитой каби давлатлар тажрибаси ўрганиб чиқилди. Шунингдек, мамлакатимизда ҳайдовчиларни тайёрлаш, ўқитиш амалиёти, яратилган шароит, назорат тизими, мавжуд имкониятлар жойларга чиққан ҳолда ўрганилди.

Очiq айтиш керакки, аҳвол ачинарли. Хусусан, ҳозир фаолият юритаётган 1348 та ўқув ташкилотидан 745 тасининг ўз биноси, 1277 тасида ўз ўқув автодро-

ВА ЯНГИ ҒОЯЛАР МУҚАДДИМАСИ

ми йўқ. Уларнинг 41 фоизи ўқув-машқ автомобилидан ижара асосида фойдаланади.

Шунингдек, ҳайдовчиларни ўқитиш мактабларида носоғлом рақобат вужудга келган. Яъни кўпроқ ўқувчиларни жалб қилиш мақсадида ўқитиш учун тўлов миқдори камайтирилган. Бу эса ўқув машғулотларининг сифатсиз ўтказилиши, ҳайдовчида машғулотларга қатнашмаслик каби салбий амалиёт шаклланишига олиб келган. Тўғриси айтганда, айрим автомактабларнинг мақсади сифатли таълим бериш эмас, балки даромад топишга қаратилмоқда.

Шунинг учун ҳам видеоселектор йиғилишида давлатимиз раҳбари берган топшириқлардан келиб чиқиб, ҳайдовчиларни тайёрлаш, имтиҳон қилиш ва уларнинг малакасини ошириш тизими тубдан такомиллаштирилади, таълим сифати қатъий назорат қилинади. Ташкилий-ҳуқуқий шаклидан қатъий назар, ҳайдовчиларни тайёрлаш фаолиятини амалга оширувчи барча таълим субъектлари ва имтиҳон марказлари танқидий ўрганилади. Ҳайдовчиларни тайёрловчи таълим субъектлари ва имтиҳон марказларига бўлган талаб ҳамда мезонлар белгиланади. Уларнинг бу турдаги фаолиятни амалга ошириши учун лицензия бериш ваколати Ички ишлар вазирлигига ўтказилади.

Автомактабларнинг ўқув методологияси, назарий ва амалий ўқув дастурларини ишлаб чиқиш, шунингдек, ўқитувчи ва мураббийларини қайта тайёрлаш, малакасини оширишга эса ИИБ академияси масъул этиб белгиланади. Бундан буён

лиши ҳам аҳволни тубдан яхшилаган бўларди.

— Ҳа, Президентимиз бежиз бу оғриқли масалага алоҳида тўхталмади. Республикамиздаги 2752 та чорраҳанинг бор-йўғи 145 таси ёки 5 фоизи замонавий камералар билан жиҳозланган, холос. Бу эса йўл ҳаракатини ташкил этиш ва назорат қилиб бориш, чорраҳалардаги тирбандликлар тўғрисида маълумотларни олиш ҳамда бартараф этиш учун имкониятларни чеклаб қўймоқда. Шунинг учун бу соҳада энг илғор ҳисобланган Буюк Британия, Германия, Хитой, Сингапур, Жанубий Корея каби давлатлар тажрибаси ўрганиб чиқилди.

■ **Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридаги йўл участкалари ва чорраҳаларини 1491 та ақлли светофор, 4473 та интеллектуал камера, тезликни назорат қилувчи 720 та қурилма билан жиҳозлаш зарур. Мазкур воситалар ҳокимликлар ёрдамида харид қилиниб ўрнатилган тақдирда худди Тошкент шаҳридаги каби автомобиль ҳаракатини назорат қилиш ва кузатиб боришнинг ягона марказлашган ва компьютерлаштирилган бошқарув тизими ҳар бир вилоятда ташкил этилиб, интеграция қилинади.**

— Йўл ҳаракати хавфсизлиги соҳасидаги қонунчилик халқаро стандартлар асосида такомиллаштирилади. Бунда халқаро ташкилотлар ва экспертлар, депутатлар, шунингдек, аҳолининг таклифлари

жарима балларини ҳисоблаш тизими жорий этилади. Агар ҳайдовчи томонидан 12 ой давомида содир этилган қоидабузарликлар учун ҳисобланган жарима балл умумий миқдори 12 баллдан

ишлар ҳар ой Олий Мажлис палаталарида муҳокамадан ўтказиб борилади. Оммавий ахборот воситалари имкониятларидан фойдаланган ҳолда, йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш соҳасида кенг қамровли тарғибот-ташвиқот ишларини янада жадаллаштирамиз. Қолаверса, аҳоли, айниқса, ёшларда йўл ҳаракати қоидаларига амал қилиш маданиятини шакллантириш бўйича «Йўл харитаси» ишлаб чиқишимиз керак. Хуллас, олдимизда қатор долзарб, масъулиятли вазифалар турибди.

■ **Жумладан, ўзининг шахсий манфаатларини халқ манфаатларидан устун қўяётган нопок ходимлардан тизимни тозалаш чоралари бундан буён ҳам эътиборимиз марказида бўлади. Бу борада шахсий таркиб орасида хизмат интизоми ва қонунчиликка сўзсиз риоя этилишини таъминлаш ҳамда тизимда коррупциявий омилларга барҳам бериш мақсадида кўшимча чора-тадбирлар белгилаб олинди. Соҳа фаолиятига сунъий интеллекта асосланган инсон омилли таъсирини чекловчи рақамли технологияларнинг жорий этилиши ходимлар томонидан фуқаролар билан манфаатли мулоқотга киришиш ҳолатларига барҳам беради. Шунингдек, йўл-патруль хизмати бўйича фуқаролар орасида сўров ўтказиб борилади ва шу асосда тегишли хулосалар қилинади.**

Таъкидлаш жоизки, Президентимиз ва халқимиз ишончини оқлаш учун ходимларнинг ишга бўлган муносабатини тубдан ўзгартиришга, янгича тизим асосида, ўз касбига виждонан ёндашиб хизмат қилишларини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилади.

Олдимизга қўйилган барча вазифаларни сўзсиз бажариш учун Ички ишлар вазирлиги ва унинг қуйи тизимларининг имконияти ҳам, салоҳияти ҳам етарли.

Лутфулла СУВОНОВ
суҳбатлашди.

«Янги Ўзбекистон»
газетасидан олинди.

ва тавсиялари инobatга олинади. Жумладан, транспорт воситасини маст ҳолда бошқарганлик ва инсон ҳаётига хавф солиши мумкин бўлган бошқа қоидабузарликлар учун жавобгарлик чоралари илғор халқаро тажриба асосида қайта кўриб чиқилади.

Транспорт воситасини қасддан тартибсиз бошқариш, ўзбошимчалик билан ҳаракат қатнашчиларини тўхташга мажбур қилиш орқали хавфни юзага келтирганлик («Йўл безорилиги») учун жавобгарлик белгиланади. Ўқитмасдан ва ўргатмасдан ҳайдовчилик гувоҳномасини берганлик учун ҳам жазо чоралари кўзда тутилади.

■ **Сир эмас, сўнгги пайтларда йўл-патруль хизмати ходимларининг хизмат фаолиятига ноқонуний аралашуш, тўқнашлик қилиш, ҳатто қаршилик кўрсатиш ҳолатлари ҳам кузатилаётган эди. Энди бундай ҳолатларнинг олдини олиш чоралари кўрилади. Соҳа вакиллари ва фаол муҳофаза воситаларидан фойдаланиш борасидаги ҳуқуқлари кенгайтирилади.**

Тегишли қонун ҳужжатлари кучга киргач, ҳудудий йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш бошқармалари бошлиқларининг соҳада олиб борилаётган ишлар ва уларни такомиллаштириш борасидаги ахбороти ҳар ойда маҳаллий Кенгашларда муҳокама қилиб борилади. Бундан ташқари, ҳайдовчиларга йўл ҳаракати қоидабузарлиги учун

ошса, у транспорт воситасини бошқариш ҳуқуқидан маҳрум қилинади. Қоидабузарлик содир этмаган ҳайдовчиларга эса бонус баллари ҳисоблаб борилади.

Олдимизда турган яна бир долзарб вазифа халқаро стандартлардан келиб чиқиб, йўл ҳаракати қоидаларининг янги таҳририни ишлаб чиқишдан иборат. Унда, жумладан, Тошкент шаҳри ва йирик шаҳарлардаги марказий кўчаларда транспорт воситалари ҳаракатланишининг тезлик чекловлари қайта кўриб чиқилади.

Бевосита амалий чора-тадбирларга тўхталадиган бўлсак, 2022 йилда Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш бўйича ҳудудий 14 та «Йўл харитаси» ишлаб чиқилади. Уларда йўл инфратузилмасида мавжуд муаммолар ва «авария ўчоқлари» таҳлил қилинган ҳолда, йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш бўйича туман (шаҳар)лар кесимидаги манзилли чора-тадбирлар белгиланади. Автомобиль йўлларида транспорт ҳаракатини ташкил этиш, бошқариш ва назорат қилиш фаолияти рақамлаштирилади. Замонавий ўқув хоналари, назарий ва амалий ўқув инвентарлари ҳамда тўлақонли ўқув-машқ базасига эга бўлган автомактаб ва имтиҳон марказлари фаолияти йўлга қўйилади. Вилоятлар, кенгашилик шаҳар (туман) марказларидаги серкатнов чорраҳалар рақамли бошқарувга ўтказилади.

Йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш соҳасини такомиллаштириш борасидаги

ҳайдовчилар тўғрисидаги маълумотнинг электрон базаси, шунингдек, ҳар бир ҳайдовчи ҳамда автомактабнинг рейтинги юритилади.

— **Давлатимиз раҳбарининг йўл ҳаракатини ташкил этиш ва назорат қилиш тизимини рақамлаштириш бўйича топшириғи бажари-**

— **Президентимиз йўлларда инсон ҳавфсизлигини таъминлаш бўйича устувор йўналишларни белгилаб берди. Бу соҳага оид қонун ҳужжатларини такомиллаштириш бўйича ички ишлар органлари олдида қандай вазифалар қўйилди?**

Ma'naviyat va ma'rifat darsi

AYOLDAN BOSHLANAR KELAJAK ASLI

Garchi ko'p bora aytilgan bo'lsa-da, yana bir bor takrorlash joiz: bahorning xotin-qizlar bayrami bilan boshlanishida majoziy ma'no bor. Chunki ayollarimizga ko'klamning nafasoti, nazokati, turfaligi, kerak bo'lsa, ba'zi inijliklari ham xos. Ular boricha hayotimizning gultojidir.

Mamlakatimizda xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash, ularning haq-huquqlarini himoya qilish, qobiliyatlarini yuzaga chiqarishlari uchun zarur shart-sharoit yaratish davlatimiz siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Ayniqsa, so'nggi yillarda ularga e'tibor yanada kuchaymoqda.

*Onalar oyog'i ostidadur
Ravzayi jannat-u jinon bog'i.
Ravza bog'i visolin istar esang,
Bo'l onaning oyog'in tuprog'i.*
Alisher NAVOIY

olishdan ham cho'chishmayapti. Masalan, ichki ishlar organlarining deyarli barcha sohaviy xizmatlarida ularni uchratish mumkin. Tizimda faoliyati davomida erishgan yutuqlari uchun davlatimizning yuksak mukofotlariga sazovor bo'lgan xotin-qizlar talaygina.

Lekin ularning jamiyat oldidagi eng buyuk xizmati, eng ulug' martabasi onaligidir. Ayollar farzandni dunyoga keltirish uchun ikki yo'l: hayot va o'lim orasida turishadi. Qolaversa, bir parcha

Bir haqiqat ayonki, har qanday xalqning ma'naviy darajasini avvalo shu yurt ayollarining ma'naviy saviyasi belgilaydi.

Shavkat MIRZIYOYEV

«So'ngra kimga?» – dedim.
«Otangga va so'ng yaqin bo'lgan qarindoshlaringga», – dedilar».

Farzandning kelajakda qanday inson bo'lib voyaga yetishi ko'p jihatdan unga

mo'tabar zotni ta'rif-u tavsiflab, shunday purma'no satrlarni bitgan edi:

*Men sharqlik odamman,
Ayol degan so'z
Menga hayot bilan barobar kalom.
Oh, ayol xo'rligin ko'rsatma hargiz,
Hargiz bad bo'lmagay ayol degan nom.*

*Ko'cha sevgisi uyni barbod etar,
Uyingni xotin mehri obod etar.*

Sa'diy SHEROZIY

*Inson atab bo'lmas hech bir, hech mahal
Ayolni tanimas takabbur boshni.
Undayin yulduzning so'ngani afzal,
Agar tan olmasa senday quyoshni.*

Hozirgi paytda jamiyat hayotining hech bir sohasini xotin-qizlarsiz tasavvur qilish qiyin. Ular davlat va jamoat tashkilotlarida, siyosiy partiyalarda faoliyat ko'rsatishyapti. Tadbiyorlik bobida ancha-muncha erkaklarni ortda qoldirishmoqda. Ilm-fan, san'at, sport sohalarini-ku, gapirmasa ham bo'ladi. Ayollar orasida «O'zbekiston Qahramoni» degan yuksak unvonga sazovor bo'lganlar soni ham ortib bormoqda. Ular yangi O'zbekistonni bunyod etish yo'lida erkaklar bilan bab-baravar fidoyilik bilan mehnat qilishmoqda.

Bir qarashda noziknihol ko'ringan ayollarimiz o'z yelkalariga Vatan himoyasi, huquq-tartibot muhofazasidek mashaqqatli mas'uliyatni

etni voyaga yetkazguncha qancha mashaqqat chekishadi. Rasululloh (s.a.v.) ham onaga yaxshilik qilishga ko'p bora buyurganlar. Zotan, payg'ambarlarni ham, ne-ne daholarni ham ONA tug'ib, tarbiyalagan. Baxz ibn Hakimdan shunday rivoyat qilinadi:

«Yo Rasululloh, kimga yaxshilik qilay?» – dedim.
«Onangga», – dedilar.

«So'ngra kimga?» – dedim.

«Onangga», – dedilar.

«So'ngra kimga?» – dedim.

«Onangga», – dedilar.

*Ayolsiz hayot tongi va oqshomi
zaif, kunduzi esa g'amgin bo'lib
qolar edi.*

Pyer BAUST

*Ayollarga xos o'lmas nazokat
yaxshi erkaklarga hamisha qanot
bag'ishlab kelgan.*

Romen ROLLAN

bolaligida onasi bergan ta'lim-u tarbiyaga bog'liq. Shunday ekan, davlat, jamiyat o'zining kelajagi haqida qayg'ursa, birinchi galda xotin-qizlarga g'amxo'rlik ko'rsatishi lozim. Zero, kelajak ayollardan boshlanadi.

Ulug' shoirimiz, O'zbekiston Qahramoni Abdulla Oripov bu ulug',

*Ayol chehrasida ko'rsang tabassum,
Bilki, zamona tinch, osoyish olam.
Ayolga tilasang gar tole ma'sum,
Dunyoni olovdan asra, ey Odam!*

E'tibor bergan bo'lsangiz, «ayol» so'zi «hayot» so'zi bilan uyqash, ohangdosh. Bu bejiz emas. Zero, ayollarsiz insoniyat hayoti bardavom bo'lmasdi.

Xulosa qilib aytganda, uyimizning farishtasi bo'lgan duogo'y buvijonlarimiz, biz uchun jonini ham ayamaydigan mehribon onalarimiz, xonadonimizning sarishta bekasi bo'lgan suyuqli yorlarimiz, atrofimizda parvona bo'ladi-gan munis-u mushfiq opa-singillarimiz baxtimizga omon bo'lishsin. Ularning baxti, xotirjamligi uchun mas'ul ekanimizni biz – erkaklar hech qachon unutmaylik.

Bobomurod TOSHEV,
«Postda» muxbiri.

Соҳа фидойилари

БИЛИМ, МАЛАКА, ТАЖРИБА

Ички ишлар органлари тизимида ахборот технологияларининг алоҳида ўрни бор. Айниқса, замон шиддат билан ривожланаётган ва барча соҳаларга рақамли технологиялар кириб келаётган бир даврда бунинг аҳамияти катта.

Замонавий рақамли технологияларни ишлата олиш учун кучли билим ва малакага эга бўлиш лозим, – дейди Тошкент шаҳар ИИББ Ахборот технологиялари, алоқа ва ахборотни ҳимоялаш бўлими бошлиғи, подполковник Баҳодир Шакулов. – Ўз касбининг устаси бўлган ана шундай ходимларимиздан бири майор Ерлан Ташмановдир. У билими, малакаси ва тажрибаси билан ҳамкасбларига ўрнак бўлган, таъбир жоиз бўлса, тизимнинг ричагини айлантирадиган мутахассисларимиздан. Топшириқларни ўз вақтида бекам-кўст бажариш, ёш ходимларга соҳа сирларини ўргатиш ва ёрдам сўраган ҳамкасбларига кўмаклашишдан эринмайдиган бу ходимнинг жамоада ўз ўрни бор.

Дарҳақиқат, бўлимнинг ахборот тизимлари, ресурслари ва маълумотлар базасини ривожлантириш бўйича бош мутахассиси лавозимида хизмат қилаётган қаҳрамонимизнинг фаолияти билан танишиш жараёнида ёш ходимлар ва ҳамкасблари унга бир неча бор мурожаат қилганига гувоҳ бўлдик. Барчасига эринмасдан, батафсил ва тушунарли тарзда тавсиялар берди.

– Бўлимимиз ҳамда унинг туман ИИОФМБларидаги гуруҳлари томонидан идора ва тизимларда замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш, пойтахтда ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш ва жиноятларни жилавланда ахборот-коммуникация тех-

нологиялари имкониятларидан кенг фойдаланиш, ходимларда замонавий билим ва кўникмаларини шакллантириш каби бир қатор чора-тадбирлар амалга оширилади, – дейди майор Е. Ташманов. – Жумладан, ИИББ ЖТСБ ходимлари билан ҳамкорликда пойтахтда босқичма-босқич «Хавфсиз шаҳар» концепцияси доирасида аҳоли кўп тўпланадиган объектларга видеокузатув камералари ўрнатилиб, уларнинг геолокациялари «Геоинформацион электрон харита»га киритилмоқда.

Мутахассислар ўзлари масъул этиб бириктирилган ИИОФМБда доимий равишда ахборот технологиялари ҳамда алоқа йўналиши бўйича камчиликларни ўрганиб,

уларни ўз вақтида бартараф этишади. АТА ва АХ гуруҳи муҳандисларига керакли кўрсатмаларни беришади.

Маъмурий жавобгарликка тортилган шахслар тўғрисидаги маълумотларни ваколатли органлар томонидан текшириш, зарур маълумотларни олиш ҳамда улардан фойдаланиш «Е-maturity ish» тизими орқали амалга оширилиши бўйича ИИББда ишчи гуруҳ тузилган. ИИББ ХПБ ва унинг кўйи тизимларида хизмат олиб бораётган профилактика инспекторларининг касбий малакасини ошириш мақсадида ўқув курслари ташкил этилиб, уларга маъмурий баённомаларни планшетлар орқали расмийлаштириш, қарор

қабул қилиш, ҳужжатларни судга тақдим этиш ва онлайн тартибда суд мажлисларини ўтказиш ҳамда жарималарни ихтиёрий тўламаган фуқароларнинг баённомаларини электрон тартибда ҳудудий ИИБларга юбориш тартиби тушунтирилмоқда. Бундан ташқари, жойларда ишчи гуруҳ томонидан интернет тезлиги ва техник носозликлар юзасидан аниқланган камчиликлар ўз вақтида бартараф этилмоқда.

Майор Ерлан Ташманов Тошкент ахборот технологиялари университетининг бакалавр ҳамда магистратура босқичини муваффақиятли тамомлаган. 2013 йилда Тошкент шаҳар ИИББ Алоқа бўлимида тезкор алоқа муҳандиси лавозимида фаолиятини бошлаган лавҳамиз қаҳрамони ҳозирги кунгача турли лавозимларда фаолият юритиб, пойтахтда ҳуқуқбузарликлар ва жиноятчиликнинг олдини олиш ҳамда осойишталикни таъминлашга муносиб ҳиссасини қўшиб келмоқда.

Ўқитувчилик касбини танлаган турмуш ўртоғи Гулзода Абдуллаева билан икки ўғил ва бир қизни тарбиялаб, вояга етказишмоқда. Қаҳрамонимизнинг оила аъзолари, кўни-қўшнилари ва маҳалладошлари унинг ички ишлар органи ходими эканлигидан, эгнига ярашиб турган хизмат кийимини виқор билан кийиб юришидан фахрланишади. Хизмат жойида, оилада, маҳалласида ҳурмат-эътиборга сазовор бўлган ходим учун бундан ортиқ бахт бўлмаса керак.

Саъвар СОБИРОВ,
«Postda» мухбири.

Тошкент шаҳри.

Ёшлар – келажак бунёдкори

ЭРТАНГИ КУНИМИЗ ЭГАЛАРИ – ДОИМИЙ ЭЪТИБОРДА

Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва уларнинг истеъдодини юзага чиқариш мақсадида кўплаб ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, ижтимоий фаоллигини ошириш, интеллектуал салоҳиятини юксалтириш, маънавий-маърифий соҳадаги билим ва кўникмаларини ривожлантириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Хива шаҳри ва Урганч туманида ўтказилган ҳарбий-ватанпарварлик тадбирларида ҳам вилоят ИИБ Хавфсиз туризмни таъминлаш бошқармаси ходимлари томонидан жамоат тартибини сақлаш, хорижлик ва маҳаллий фуқаролар, шунингдек, тадбир иштирокчиларининг хавфсизлигини таъминлаш юзасидан барча зарур чора-тадбирлар кўрилди. Бундан ташқари, ёшларга оид давлат сиёсатини амалга ошириш доирасида вилоят ички ишлар ва мудофаа ишлари бошқармалари, миллий гвардия ҳамда «Ватанпарвар» таш-

килоти ҳамкорлигида Хива шаҳридаги «Ичан қалъа» давлат музей-қўриқхонасида ҳамда Урганч туманидаги «Улли ҳовли» туристик мажмуасида кенг миқёсда ҳарбий-ватанпарварлик тадбирлари ўтказилди. Бунда хизмат автомобиллари, скутер, сигвей ҳамда бошқа айрим турдаги махсус техника воситалари намоён этилиб, иштирокчилар бошқарма фаолияти билан яқиндан таништирилди.

Соҳавий хизмат ходимларининг хорижликлар билан чет тилларда эркин ва равион сўзлашаётгани ҳамда тизимда яратилган шаро-

итларни ўз кўзлари билан кўрган аксарият ёшлар келгусида ушбу соҳада фаолият олиб бориш истаги пайдо бўлганлигини яширишмади.

– Ушбу тадбирда қатнашаётганимдан беҳад мамнунман, – дейди тадбир иштирокчиларидан бири. – Тенгдошларим қатори

мен ҳам бу учрашувдан бой таассуротлар олдим ва келажакда осойишталик посбони бўлишни кўнглимга тугиб қўйдим.

Ёшларни юксак ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, ички ишлар органларининг имижини ошириш ҳамда тизимдаги куч ва воситалар

салоҳиятини намоён этиш мақсадида ўтказилаётган бу каби тадбирлар ёшларда катта қизиқиш уйғотмоқда.

Марат ХУДОЙБЕРГАНОВ,
Хоразм вилояти ИИБ ХТББ
бошлиғи ўринбосари,
подполковник.
Асрор ЖУМАНИЕЗОВ
олган сурат.

www.postda.uz

t.me/postdarasmiy

www.facebook.com/postdauz

www.instagram.com/postda_uz

«Маҳаллабай» ишлаш тизими — амалда

ЯХШИЛИК МЎЪЖИЗАВИЙ ҚУДРАТГА ЭГА

Ўз пайтида Мирзачўлга келган Абдулла Қаҳҳор қиёқ, шўра, юлғун босиб ётган чўлни таниб бўлмай қолганини, кенг далалардаги боғ-роғларни кўриб кўзларига ишонмаётганини ёзган эди. Халқимизнинг улуғ намоюдаси ҳозир шу масканларга келганида борми, бир ҳайрати ўнга айланган бўларди. Айниқса, ҳудудларни обод қилиш, аҳолининг дарду ташвишига қулоқ солиш борасида олиб борилаётган ишлар киши қалбида келажакка ишонч уйғотади. Гулистон туманининг Бешбулоқ маҳалласида олиб борилаётган ишлар фикримизнинг исботидир.

Бешбулоқда тўрт ярим минг аҳоли истиқомат қилади. Одамлар бир-бири билан аҳил-иноқ, тўй-маъракада бир-бирига камарбаста. Аммо маҳалла сўнгги йилларда эътибордан четда қолди. Аҳоли мактаб, оилавий поликлиника, маҳалла биноси борлиги билан фахрланарди, холос.

«Маҳаллабай» ишлаш тизими жорий этилгач, эътибордан четда қолган ҳудуд жонланиб қолди. Маҳалла учинчи секторга бириктирилиб, унга туман ИИБ масъул этиб тайинланди. Кўчалар, хонадонлар оралаб, муаммолар ўрганила бошланди. Ҳар ойда камида икки марта сайёр қабул, учрашувлар ўтказилди. Сектор ишчи гуруҳи аъзолари уйма-уй юриб, қандай муаммолар борлигини аниқлагач, шунга мувофиқ «йўл харитаси» ишлаб чиқилди. Эҳтиёжманд шахслар «Темир дафтар», «Аёллар дафтари», «Ёшлар дафтари»га киритилди.

– Ўтган йили 149 нафар йигит-қиз «Ёшлар дафтари»га киритилганди, – дейди туман ИИБ бошлиғи, полковник Шодиёр Ибрагимов. – Йил охирига келиб, уларнинг аксарияти дафтардан чиқарилди.

Таъкидланишича, «Ёшлар дафтари»га киритилган йигит-қизларнинг 90 нафарига 50 сотихдан ер берилган. 26 нафари ишга жойлаштирилиб, 21 нафари тадбиркорлик учун зарур мотокультиватор, тикув машинаси каби воситалар билан таъминланган.

– Маҳалламиздаги олий таълим муассасасида тахсил олаётган 3 нафар ёшнинг контракт пули тўлаб берилгани хайр-

Шунингдек, ҳомийлар томонидан 2 нафар ёшнинг ҳарбий хизмат учун тўлови ҳам ўтказиб берилди.

Х.Холиқова шу маҳаллага келин бўлиб тушган. Ҳаёт денгизининг тўлқинлари уни турмуш ўртоғидан айирди. Натижада 3 нафар фарзанди билан ёлғиз қолди. Ушбу оилада бўлган мутасаддилар унинг уй-жойи таъмирталаб эканига эътибор қаратишди. Тадбиркорлар ўзаро ҳашар йўли билан хонадонни таъмирлаб беришганида, аёлнинг қалби қувончдан ёришди. Яхшилик ана шундай мўъжизавий қудратга эга эканига яна бир бор амин бўлди.

Маҳаллада 90 нафар аёлни ижтимоий аҳволини ўнглаш борасида алоҳида иш олиб борилди. Уларнинг 42 нафари иш билан таъминланди. Бунинг учун тумандаги тикувчилик цехи, фермер хўжаликлари ёрдамга келди. Қолганлари эса тадбиркорликка йўналтирилди. Кўпгина аёллар ўз ҳовлисига қуриб берилган иссиқхоналарда иш юрита бошлади. Айримлари тикувчиликни касб қилди. Шу тариқа, ўнлаб хонадонларга барака кирди.

Бу йил Бешбулоқ «Обод маҳалла» дастурига киритилган. Айни пайтда 15 та кўчада таъмирлаш, асфальтлаш, шағал тўшамалар қоплаш ишлари бошлаб юборилган. Бир километрдан ортиқ ичимлик суви тармоғи тортишга киришилган. Яқин муддатда кўплаб хонадонларнинг оби ҳаётга бўлган эҳтиё-

жи яхшиланади. Иккита спорт мажмуаси қурилиши авж палласида. Уларда югуриш йўлаклари, тренажёрлар, волейбол ва футбол майдонлари барпо этилади. Марказий кўчаларга замонавий ёритиш ускуналари ўрнатилиб, ички кўчаларнинг симёғочлари алмаштирилмоқда. Хуллас, Бешбулоқ том маънода чароғон гўшага айланади.

Одилжон ЖўРАЕВ, Гулистон тумани ИИБ ХПБ секторлар фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича катта инспектори, капитан.

Сирдарё вилояти.

НОТАВОН КЎНГИЛГА – ҚЎТИР ЖОМАНОВ

Ўз ҳол-қудратидан, имкониятидан баланд нарсаларни, ўзига номуносиб нарсаларни, ҳар бир нарсанинг энг яхшисини, энг зўрини истайдиган, орзу қиладиган (масалан, «Подшонинг қизини оламан» деган хом хаёл билан юрадиган) одамни «нотавон кўнгил» деб мазах қиладилар.

Жоманов – кир ювадиган сопол тоғора. Ичи ғадир-будур, кир ювганда қўлни ва кийим-кечакни юлиб кетадиган шундай тоғорани «қўтир жоманов» дейдилар. Бозорда қўтир жомановни харидорлар сийпаб кўриб, олмай ташлаб кетаверар эдилар.

Мазкур мақол билан «Ўзига номуносиб нарсаларни истовчи, орзу қилувчи нотавон кўнгилга яроқсиз, ҳеч ким олмайдиган қўтир жоманов ҳам тегмайди», демоқчи бўладилар. Бу мақолни «Мағзава кўнгилга – қўтир жоманов» деб ҳам қўллайдилар. Мағзава – кир ювилган совунли сув, кўчма маънода – эзма, шалвираган, ланж, ифлос, ярамас одам.

«Ҳикматнома. Ўзбек мақолларининг изоҳли луғати» китобидан.

ИСМИ ШАРИФ: «ШАРИФ» НИМА?

Исми шариф – изофали бирикма. Дарди бедаво, нуқтаи назар, таржимаи ҳол, адои тамом, шаҳри азим кабилар изофали бирикмалардир. Форсий изофаларда олдин от, кейин сифат келади, ўзбекчада бунинг тескариси. Солиштиринг: шаҳри азим – азим шаҳар, дарди бедаво – давосиз дард.

Исми шариф бирикмаси таркибидаги исм шахсий номни билдиради. Шариф сўзи араб тилидан кирган, ўзбекчада муқаддас, азиз; табаррук маъноларида қўлланади. Исми шариф – азиз исм, табаррук исм дегани:

Менким, Марғилон ҳокими Ўтаббой қушбеги, ўз ҳукмимни ҳоқон ибн ҳоқон жаноби олий Худоёрхон исми шарифларидан эшиттираман.

А. Қодирий, «Ўткан кунлар».

Ориф ТОЛИБ.

BOLAJON

SHE'R YODLASHNING SIRLARI

- Uy vazifasini she'r yodlashdan boshlang. Avval she'rni ichingizda o'qib, tanishib chiqing. Mumtoz yoki dramatik she'rlarni yodlayotganda eskirgan so'zlar, nomlar, o'zgarishlarga duch kelishingiz mumkin. Ularning ma'nosini topib, puxta o'rganib chiqing. Voqea-hodisalar tasvirlangan she'rni (doston, ballada yoki voqeaband she'rni) yodlayotgan bo'lsangiz, undagi jarayon ketma-ketligini eslab qoling.
- She'rni bir necha marta ovoz chiqarib o'qing. Bu o'zlashtirishni yengillashtiradi.
- Endi she'rni aytib berishga harakat qiling. Eslay olmagan joylaringizni kitobga qarab bilib oling.
- She'rni qog'ozga ko'chirib yozing va qismlarga bo'lib chiqing. Har bir baytni qalam bilan ajratib oling.
- So'zlarni ifodali o'qishga

harakat qiling. Sekin aytish talab qilingan joylarini past, jo'shqin joylarini esa baland ovozda ayting.

- Birinchi misrani baland ovozda o'qing, so'ngra sahifaga qaramasdan uni 5-7 marta takrorlang. Keyingi qatorlarni ham xuddi shu tartibda yodlang.

- Baland ovozda ifodali qilib o'qing. Shunda she'r qatorlari o'z-o'zidan yodingizda qolayotganini sezasiz.

- Har bir satrning bosh so'zini qog'ozga yozib oling. Shunga qarab she'rni to'liq aytib berishga urinib ko'ring.

- She'r qatorlari xotirangizga o'rnashib borgani sari, matnga qaramasdan aytishga harakat qiling.

- Yod olgan she'rni uxlashdan oldin va uyg'onganingizdan so'ng ham takrorlang. Shunda u xotirangizga chuqurroq o'rnashadi.

USHBU BOSHQOTIRMANI YECHISHGA HARAKAT QILIB KO'RING.

1	O					
2			O			
3				O		
4					O	
5						O
6					O	
7				O		
8			O			
9	O					

1. Uy hayvoni	6. Quyosh
2. Musiqa asbobi	7. Dam
3. Yegulik	8. Aziz ne'mat
4. Bug'doy tanasi	9. Milliy taom
5. Karvonboshi	

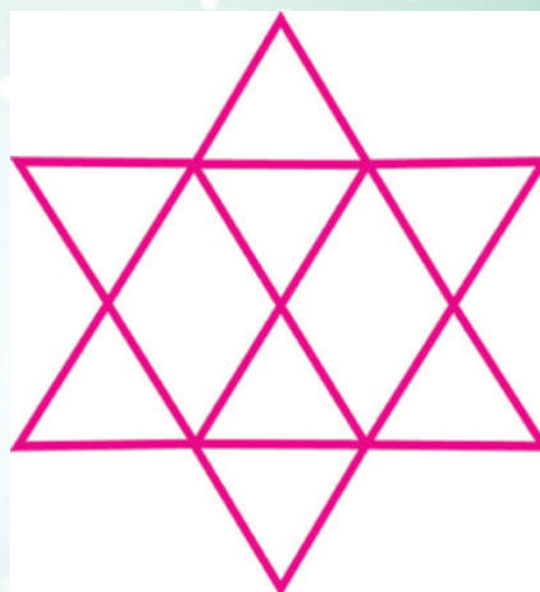

HUQUQIMIZ BILAMIZ, BURCHIMIZ HAM YODDA BOR...

Huquqimiz bilamiz,
Burchimiz ham yodda bor.
Bosh qomusda burchingni
Bajar, degan modda bor.

Ota-onangga hurmat,
Qonunlarga itoat,
Ona yurtga sadoqat,
Hammamizga burch, odat.
Iqbol MIRZO.

AZIZ BOLAJONLAR, BU YERDA NECHTA UCHBURCHAK BOR?

RASMDAGI 7 TA FARQNI TOPING.

Sahifa materiallarini
Madina QAHHOROVA tayyorladi.